

Opinia Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych do projektu ustawy o zasadach wypłat emerytur kapitałowych z dnia 19 lutego 2008 r.

Uwagi ogólne

1. Potrzeba uporządkowania ustawy

- Uważamy, że należy wprowadzić odrębne rozdziały dla poszczególnych produktów wypłacanych przez OFE i zakład emerytalny.
- Czy pojęcie umowy emerytalnej (Rozdział 2) dotyczy tylko i wyłącznie umowy o emeryturę dożywotnią (między ubezpieczonym a zakładem emerytalnym)? Czy cały Rozdział 2 poświęcony jest temu produktowi? Jeśli tak to warto to pokazać już w tytule Rozdziału (umowa emerytalna o dożywotnią emeryturę kapitałową z zakładu emerytalnego).
- Ustawa wprowadza symetrię w prawach członków – np. zachowanie formy dziedziczenia środków przez okres 3 lat w mechanizmie trzyletniej emerytury okresowej, tak jak ma to miejsce w dożywotniej. Uważamy więc, że należy zrównać prawa członków w zakresie podziału środków po rozwodzie / unieważnieniu małżeństwa po osiągnięciu 65 roku życia. Kapitał (składka) osoby, której przekazano środki do ZE po przyznaniu emerytury dożywotniej nie podlega podziałowi w efekcie rozwodu / unieważnienia małżeństwa. Uważamy więc, że także w przypadku osoby, która z powodu kwoty ekwiwalentu (poniżej 80 zł) otrzymała prawo jedynie do trzyletniej emerytury okresowej, nie należy zgromadzonych środków poddawać procedurze podziału w efekcie rozwodu / unieważnienia małżeństwa. Dodatkowym argumentem jest niska wartość tych kapitałów (niższa niż w przypadku emerytury dożywotniej).
- Uważamy, że po przyznaniu okresowej emerytury kapitałowej oraz trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej nie powinny mieć miejsca transfery między OFE takich osób (w przeciągu odpowiednio 5 lat i 3 lat) – podobnie jak nie ma możliwości zmiany zakładu emerytalnego (w tym wypadku jest tylko 30 dniowy okres na początku). Projekt ustawy zupełnie pomija tę kwestię (nie mówi, czy transfery są możliwe czy nie), być może z powodu skomplikowania procesu rozliczeniowego z ZUS przy dopuszczeniu transferów po przyznaniu emerytury.

2. Brak uwzględnienia kosztów OFE

Ustawa nie uwzględnia żadnych kosztów ponoszonych przez OFE z tytułu administrowania okresową emeryturą kapitałową. Zasadne mogłoby być zastosowanie stawki 3,5% pobieranej od każdorazowej wypłaty z rachunku, podobnie jak to ma miejsce w propozycji ustawy o zakładach emerytalnych. Administrowanie rachunkiem wypłaty okresowej w OFE jest bowiem związane z podobnymi procedurami operacyjnymi jak administrowanie rachunkiem emerytury dożywotniej w ramach funduszu emerytur kapitałowych. Niezależnie od opłaty w wysokości 3,5%, towarzystwa emerytalne powinny mieć prawo pobierania opłaty za zarządzanie aktywami zgodnej z art. 136 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Należy tu podkreślić, że w niektórych funduszach opłata za zarządzanie jest dodatkowo ograniczona limitem kwotowym obowiązującym do 31.12.2010 r. Obecny projekt ustawy o zasadach wypłat emerytur kapitałowych nie przewiduje w ogóle żadnego wynagrodzenia za obsługę emerytur okresowych dla towarzystw emerytalnych zarządzających takimi funduszami.

Aby stworzyć towarzystwom równe warunki działania należy wraz z wprowadzaniem emerytur kapitałowych znieść limit opłaty za zarządzanie, tzn. skreślić art. 7 ustawy z dnia 27.08.2003 o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz niektórych innych ustaw oraz zezwolić towarzystwom na odpowiednie zmiany statutów. Część PTE uważa, że środki członków OFE, którym przyznano okresową emeryturę kapitałową oraz trzyletnią emeryturę okresową, nie powinny być wliczane do wartości kapitałów członkowskich osób będących w fazie oszczędzania, jako podstawy opłaty za zarządzanie. Dla osób będących w fazie wypłat opłata za zarządzanie powinna być naliczana niezależnie - być może w ramach aktywów netto odrębnego subfunduszu o niższym profilu ryzyka.

3. Rozwiązania problemu „szoku przejścia”

Projekt ustawy o zasadach wypłat emerytur kapitałowych przewiduje tylko jedną ostateczną formę dożywotniego świadczenia emerytalnego, tzn. indywidualną dożywotnią emeryturę kapitałową. Wprowadza przy tym mechanizmy mające łagodzić, jak to jest nazwane w uzasadnieniu, „szok przejścia” czyli zmianę stanu, w którym kapitał emerytalny podlega dziedziczeniu w fazie akumulacji, do braku takiej możliwości z chwilą rozpoczęcia pobierania emerytury dożywotniej. Zastosowane rozwiązania rozciągają tę zmianę na okres 3 lat. O ile słuszne wydają się zamierzenia ograniczające możliwości dziedziczenia kapitału emerytalnego na rzecz przyszłych pokoleń i w ten sposób „uszczelniające” system emerytalny, o tyle zaproponowane mechanizmy w dalszym ciągu nie rozwiązują kwestii majątku wspólnego małżonków gromadzonego m. in. w celach emerytalnych i utraty prawa do korzystania ze wspólnego dorobku życiowego przez jednego ze współmałżonków w przypadku śmierci drugiego w okresie pobierania dożywotniej emerytury kapitałowej, co ma szczególne znaczenie w przypadku niepracujących (lub krótko pracujących, posiadających niskie świadczenia) żon, pozostających na utrzymaniu mężów – najczęściej żyjących krócej. W obecnym stanie prawnym istnieje możliwość zapewnienia środków z II filara niepracującej żonie po śmierci męża, jeżeli przed przejściem męża na emeryturę małżonkowie dokonają podziału majątku wspólnego. Jest to jednak rozwiązanie „dla bogatych” – osób, które w razie wystąpienia takiej potrzeby życiowej wykażą się odpowiednią zaradnością, poniosą odpowiednie opłaty notarialne itp. Aby zapewnić wszystkim obywatelom łatwy dostęp do przysługującym im praw bez uciekania się do skomplikowanych procedur prawnych, czy wręcz rozwodów, ustawa powinna przewidywać rozwiązanie zaproponowane przez IGTE w stanowisku do projektu z 28.11. 2007 r., np. nową zasadę zapisaną w ustawie o OFE, pozwalającą na dokonanie przez współmałżonków podziału środków w OFE przed wykupieniem emerytury. Rzecz jasna taki podział musiałby się dokonywać z odpowiednim, kilkumiesięcznym wyprzedzeniem przed wykupieniem tej emerytury (złożeniem wniosku w ZUS).

4. Zmiana uregulowań dotyczących emerytur dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. – wprowadzenie limitu środków – 24% kwoty bazowej.

Art. 39, ust. 3) projektu ustawy odbiera prawo do emerytury osobom, dla których kwota ustalonej emerytury jest mniejsza niż 24 % kwoty bazowej. O takim uregulowaniu nigdy nie było mowy. Wprowadzając reformę emerytalną mówiono o podstawowej zasadzie powiązania wysokości emerytury z wysokością środków zgromadzonych zarówno w I, jak i w II filarze.

5. Brak rozwiązania kwestii drobnych kwot zgromadzonych na kontach członków otwartych funduszy emerytalnych. Projekt ustawy komplikuje kwestie związane z problemem niewielkich środków zgromadzonych na rachunkach członków otwartych funduszy emerytalnych. W najgorszej sytuacji są osoby, które w OFE zgromadziły niewielkie środki i dodatkowo nie nabędą prawa do emerytury z powodu niespełnienia cezury 24% kwoty bazowej. Przykład – w OFE znajduje się osoba mająca 1,30 zł

zgrupowanych środków. Nie ma prawa do emerytury z FUS. Zgodnie z projektem ustawy podlega pod art. 26, czyli, że ma prawo do trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej (dodatkowa niezgodność ze słowniczkiem, który stwierdza, że trzyletnia okresowa emerytura kapitałowa dotyczy osób powyżej 65 roku życia). Do 63 roku życia miesięczna wysokość tej emerytury wyniesie 1 gr. Następnie osoba ta musi czekać siedem lat, aby złożyć wniosek o wypłatę z OFE 94 groszy na podstawie zapisów art. 37, ust. 8) projektu ustawy (członek OFE ma prawo do jednorazowej wypłaty wszystkich środków zgromadzonych na rachunku o ile ukończył 70 lat). Pomysł zupełnie nieuzasadniony ekonomicznie, narzucający zarówno na Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jak i na otwarte fundusze emerytalne zupełnie zbędne koszty nieadekwatne do korzyści przyszłego emeryta.

6. Prawo do odstąpienia od umowy emerytalnej. Prawo to komplikuje system i nie daje żadnej wartości dodanej. Jest niesymetryczne z ustawą o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, gdzie nie można odstąpić od podpisanej umowy.

7. Błędne założenia odnośnie informacji o pieniężnej wysokości środków zgromadzonych na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego. Projekt ustawy rozpatruje właściwie tylko jedną sytuację. Osoba składa wniosek o emeryturę od razu po osiągnięciu prawa do emerytury. Jeżeli osoba będzie dalej pracowała i złoży wniosek np. po osiągnięciu 64 roku życia, to ZUS będzie wydawał decyzję o zaliczkowej wysokości okresowej emerytury kapitałowej na podstawie informacji sprzed czterech lat. Stąd proponujemy aby ZUS opierać się mógł nie tylko na informacji przekazanej w trybie nowego art. 192 ust 2 ale także na informacji przekazywanej w trybie art. 191 i art. 192 ust 1 (o ile tylko są aktualne, to jest wystawione przez fundusz nie później niż na 3 miesiące przed złożeniem wniosku).

8. Brak trybu umorzeń środków z otwartych funduszy emerytalnych. O ile przeliczenie środków na jednostki rozrachunkowe w przypadku wpłynięcia składki na konto członka otwartego funduszu emerytalnego jest opisane szczegółowo w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, o tyle kwestia umorzeń jednostek rozrachunkowych w przypadku wypłat okresowych emerytur kapitałowych jest potraktowana szczątkowo. Najlepszym rozwiązaniem byłoby przyjęcie zasad takich jak w przypadku obsługi kwot zwrotu nienależnych składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W obecnej sytuacji może dojść do zdarzenia, w którym pomniejszenie kwoty składek przez ZUS będzie większe, niż wartość środków zgromadzonych na rachunku członka. Wystąpi niedobór, którego ustawodawca nie przewidział. O ile w art. 100b przewidziano umorzenie wszystkich środków i wypłatę do ZE po decyzji przyznającej emeryturę dożywotnią, nie jest nigdzie napisane enumeratywnie, iż w przypadku nie przyznania emerytury okresowej (osoba 60 letnia) lub emerytur dożywotniej lub trzyletniej okresowej (dla osoby 65 letniej) – z powodu nie spełnienia kryterium 24% kwoty bazowej; OFE umarza pozostałe środki po bieżącej cenie jednostki rozrachunkowej i zwraca je do ZUS. Na podstawie lektury nowego art. 100b (do Ustawy OFE) nie jest jasne jak OFE będzie umarzać środki na rachunkach członków by sfinansować emerytury okresowe. W ogóle art. 100b odnosi się tylko do artykułów Ustawy poświęconych okresowej emeryturze kapitałowej i dożywotniej emeryturze – co z trzyletnią okresową? Czy w przypadku okresowych emerytur (z OFE) umorzenie będzie za okresy miesięczne czy za cały rok z góry (do następnej waloryzacji)? Kiedy ZUS będzie się po środki zwracać – przy najbliższym pliku składkowym, bez względu kiedy będzie przekazany (za tydzień, za miesiąc)? Wydaje się zasadne opracowanie takiej procedury (a może i wprowadzenie zapisu ustawowego) by decyzje dotyczące przyznania emerytur dożywotnich były przekazywane do OFE partiami (tak jak listy składkowe), np. raz w tygodniu. Oczywiście najlepiej w terminach nie pokrywających się z obsługą ZUS-owskich plików składkowych. Dopuszczenie możliwości np. dziennego przekazywania decyzji przez ZUS i codziennych przelewów do ZE zwiększa koszty systemowe i narusza interes członków OFE (nieefektywne zarządzanie rezerwami gotówkowymi, płynnością).

9. Brak rozwiązań korekty wysokości okresowej emerytury kapitałowej. W przypadków członków otwartych funduszy emerytalnych mają miejsce zdarzenia z zakresu podziału środków w przypadku zmiany stosunków majątkowych pomiędzy małżonkami oraz śmierci członka OFE. Zdarzenia te mogą spowodować, że stan środków członka OFE ulegnie znaczącym zmianom. Zmiany te mogą skutkować zarówno zwiększeniem (otrzymanie środków od współmałżonka, otrzymanie zaległych składek), jak i zmniejszeniem (przekazanie środków byłemu współmałżonkowi). Rozumiemy, iż intencją ustawodawcy jest wprowadzenie zmiany wysokości świadczenia wypłacanego z OFE (dla obu produktów – okresowej emerytury kapitałowej i trzyletniej) tylko w efekcie ustawowej waloryzacji, jak obowiązuje w FUS. Wszelkie więc zmiany kapitału w OFE w wyniku przekazania składek zaległych, zwrotu nienależnych składek do ZUS, zmniejszenia środków w efekcie podziału majątku wspólnego po rozwodzie/unieważnieniu małżeństwa są obojętne dla wysokości świadczenia. Może warto to wskazać w zapisie ustawowym (iż zdarzenia te nie zmieniają wysokości świadczenia). Zwracamy także uwagę, że powyższe tytuły mogą spowodować zmianą produktu, do którego ubezpieczony ma prawo. Np. uzyskanie po 65 roku życia dodatkowych środków czy to z podziału środków po rozwodzie czy przekazaniu składek zaległych przez ZUS, może skutkować, iż członek OFE nie spełniający wcześniej kryterium ekwiwalentu emerytury kapitałowej w wysokości 80 zł może teraz je zacząć spełniać. Czy osoba taka będzie mogła zrezygnować z trzyletniej emerytury kapitałowej i wybrać ofertę świadczeń ZE? Takiej możliwości w tym projekcie nie widzimy.

Uwagi szczegółowe:

Art. 2 w związku z Art. 25 Nie bardzo jesteśmy w stanie zrozumieć na podstawie zapisów ustawowych oraz uzasadnienia projektu, celu i intencji przyświecającej ustawodawcy przy wprowadzeniu „trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej” (pkt 13). Powyższe świadczenie ma być wypłacane w okresie 3 lat po ukończeniu przez emeryta (definicja zawarta w pkt 3) 65 roku życia. Zgodnie z treścią art. 17 projektu, członek OFE nabywa prawo do dożywotniej emerytury kapitałowej. Prawo do trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej powstaje jedynie w sytuacji, gdy ekwiwalent emerytury kapitałowej jest niższy niż 80 zł. Oznacza to, że części emerytom prawo do trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej przysługuje jedynie przez okres 36 miesięcy nie dłużej jednak niż do wyczerpania środków z OFE. Ustawa nie zawiera postanowień określających, co dzieje się w sytuacji, gdy środki te wyczerpią się np. w 5 miesiącu wypłaty tego świadczenia. Czy emeryt uzyska wtedy z urzędu decyzję ZUS o przyznaniu emerytury dożywotniej? Jeżeli tak to jak wyliczanej, a jeżeli nie, to jakie będzie jego zabezpieczenie emerytalne. W analizowanym przepisie powstaje kolejna wątpliwość. Skoro członek OFE wniosek o wypłatę trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej składa łącznie z wnioskiem o ustalenie prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej i wysokość świadczenia w postaci trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej jest ustalana przez ZUS na podstawie aktualnej informacji pochodzącej od OFE, w sprawie wysokości środków zgromadzonych na rachunku w OFE, a także uwzględniając przepisy ustawy o OFE dotyczące gwarantowanej stopy zwrotu, naszym zdaniem ZUS powinien dokonać wyliczenia wysokości trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej aby nie istniała możliwość „wyczerpania środków zgromadzonych na rachunku w OFE” (art. 25 ust. 2 pkt 3 projektu). Ponadto nasze wątpliwości budzi strona 20 uzasadnienia do projektu, gdzie zostało stwierdzone iż: „W przypadku upłynięcia 36 miesięcy od złożenia wniosku o trzyletnią okresową emeryturę kapitałową otwarty fundusz emerytalny przekazuje na rachunek Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kwotę pozostałą na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego. Po otrzymaniu tej kwoty, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zwiększa emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych o kwotę wypłacanej trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej. Zwiększenie to jest finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.” Powyższe wynika wprost z art. 27 ust. 3 projektu.

Art. 8 - 11 Zapisy dotyczące zawarcia umowy emerytalnej nie wskazują jednoznacznie terminów obsługi. Brak wskazania do odpowiednich rozporządzeń.

Art. 8 W ust. 2 jest kategoryczne stwierdzenie „własnym podpisem”, co wyklucza możliwość działania przez pełnomocnika lub za pośrednictwem notariusza w przypadku osób nie mogących pisać. Użyte w projekcie ustawy stwierdzenie „własnym” wyklucza naszym zdaniem możliwość zastosowania w tym przypadku ogólnych przepisów kodeksu cywilnego. Należy zamiast zwrotu „własnym podpisem”, odwołać się tylko do formy pisemnej jak ma to miejsce w przypadku zawierania umowy z OFE. Naszym zdaniem w ust. 2 nałożenie na członka OFE obowiązku złożenia oświadczenia o zapoznaniu się z ofertą wszystkich zakładów emerytalnych jest zbyt daleko idącym nakazem, którego i tak nie można wyegzekwować. Odnośnie ust. 4 mamy wątpliwość dotyczącą zakresu delegacji dla Ministra ds. zabezpieczenia społecznego, który powinien upoważniać ministra (a naszym zdaniem raczej Radę Ministrów) do określenia w trybie rozporządzenia poza wzorami dokumentów także zasad i trybu przystąpienia członka OFE do umowy z zakładem emerytalnym tj. przyjęcia oferty. (np. sposobów weryfikacji podpisu emeryta, chwili zawarcia umowy, o rozrządzenie, o którym mowa w art. 9 ust. 1 oraz oświadczenie o odstąpieniu od umowy emerytalnej, o którym mowa w art. 11 ust. 2.). Pozostawienie zapisów w takiej formie jak zaproponowana w projekcie może spowodować możliwość dokonania nadużyć w tym zakresie, a decyzje związane ze sposobem wyboru wypłaty świadczeń mogą mieć nieodwracalne skutki (fizyczna wypłata środków).

Art. 9 Słowo „rozrządzenia”, które po wielu latach usunięte zostało z ustawy o OFE ponownie pojawia się w projekcie niniejszej ustawy. Proponujemy zastąpienie tego słowa powszechnie zrozumiałym słowem „dyspozycja” lub „wskazanie” (stosowane także w Ustawie o OFE), bowiem wskazanie osób uprawnionych do otrzymania środków po śmierci emeryta, jest naszym zdaniem klasycznym przykładem rozporządzenia środkami na wypadek śmierci.

W tym postanowieniu powinny zostać zapisane regulacje podobne lub identyczne, jak rozwiązania funkcjonujące w ustawie o OFE, dające prawo członkom OFE do wskazania osób uprawnionych do otrzymania środków po ich śmierci. Zapisy projektu pozostawiają zbyt wiele możliwości interpretacyjnych (np. w zakresie formy, treści, zakresu danych osoby wskazanej, ilości osób, bowiem projekt określa możliwość wskazania tylko jednej osoby itp.).

Ustawa nie zawiera żadnych przepisów regulujących sposób wypłaty środków na rzecz osób wskazanych lub spadkobierców (np. określenia czy środki te są wypłacane za pośrednictwem ZUS).

Projektowany przepis ust. 3 powinien być ograniczony wyłącznie do sytuacji, w których pomiędzy emerytem a współmałżonkiem w chwili dokonania rozporządzenia istnieje ustawowa wspólność majątkowa. Projektowany zapis naszym zdaniem narusza przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, które nie wymagają zgody współmałżonka na rozporządzenie własnym majątkiem osoby w przypadku ograniczenia lub zniesienia wspólności ustawowej pomiędzy małżonkami. A contrario w przypadku braku zgody współmałżonka, ustawa powinna określać skutki braku takiej zgody współmałżonka na rozporządzenie środkami, np. nieważność wskazania. Brak zgody = środki wchodzą w skład spadku, a członek ma prawo dokonać rozporządzenia np. testamentowego, a więc projektowany zapis i tak traci sens (istnieje więc łatwy sposób obejścia gdy małżonek – nie będący we wspólnocie - nie chce wyrazić zgody). Pozostawienie zapisu w zaproponowanym brzmieniu powoduje wątpliwości, w jaki sposób interpretować zgodę współmałżonka na dokonanie czynności prawnej przez osobę posiadającą pełną zdolność do czynności prawnej. Powyższy zapis w sytuacji braku majątkowej wspólności ustawowej jest naruszeniem norm przepisów Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego.

Art. 9 Zgodnie z ust. 1 emeryt może dokonać rozrządzenia na wypadek śmierci poprzez pisemne wskazanie osoby uposażonej bezpośrednio zakładowi emerytalnemu, ale w tym

samym artykule, w ust. 4 jest mowa, że w przypadku braku wskazania osoby uposażonej środki zgromadzone w otwartym funduszu emerytalnego wchodzi w skład spadku (powinno być środki zgromadzone w zakładzie emerytalnym). Wskazanie osoby uposażonej – czy jasne jest dostatecznie, że dotyczy to tylko produktu oferowanego przez ZE, czyli dożywotniej emerytury kapitałowej? Wydaje się, że taka jest intencja. Dlatego Art. 9 ust 4 powinien brzmieć „W przypadku braku wskazania osoby uposażonej, środki o których mowa w art. 21 ust. 1 i 2, wchodzi w skład spadku”. Wszak nie są to już środki w OFE. Dalej – czy jest dostatecznie jasne (gdzie jest zapis) że osobami uposażonymi w produkcie emerytury okresowej (60-65) oraz trzyletniej okresowej są te same osoby, które członek OFE wskazał w umowie o członkostwo w OFE (lub później zmienił rozrządzenie), to jest że obowiązują zasady wskazywania beneficjentów z Ustawy o OFE?

Art. 10 Kwota będąca granicą ekwiwalentu emerytury kapitałowej dla środków powinna ulegać waloryzacji. Przy corocznym procesie waloryzacji emerytur kwota graniczna (80zł) według projektu ustawy pozostaje niezmienna. Art. 11 Nie znamy ratio legis tego przepisu. Prawo do odstąpienia jest zapisane w sposób kompletnie niezrozumiały. Zgodnie z art. 8 ust. 3 projektu, zakład emerytalny niezwłocznie potwierdza pisemnie zawarcie umowy z członkiem OFE. Brak jest trybu takiego potwierdzenia lub delegacji dla Rady Ministrów do określenia warunków pisma zawierającego potwierdzenie (treść informacji, sposób doręczenia). Przyjmując, iż ustawodawca świadomie chce udzielić członkowi OFE takiego uprawnienia, należy wskazać więc potrzebę doprecyzowania projektowanych zapisów art. 11, w których pojawiają się następujące pytania: - czemu ma służyć prawo do odstąpienia, skoro członek OFE zawierając umowę ma obowiązek złożyć oświadczenie o zapoznaniu się z ofertami wszystkich zakładów emerytalnych (należy domniemywać, że jego wybór jest przemyślany), - od jakiego terminu liczyć okres 30 dni, - czy oświadczenie o odstąpieniu musi być doręczone czy też np. nadane na pocztę w terminie 30 dni (od kiedy oświadczenie wywołuje skutki prawne czy mają w tej sytuacji zastosowanie ogólne przepisy Kodeksu cywilnego), - dlaczego oświadczenie o odstąpieniu jest kierowane do ZUS a nie do strony umowy emerytalnej tzn. zakładu emerytalnego (zaprzeczenie ogólnej definicji prawa do odstąpienia do umowy zawartej w przepisach Kodeksu cywilnego), - w jaki sposób ZUS będzie obliczał termin zawity na złożenie oświadczenia o odstąpieniu w sytuacji, gdy nie dysponuje informacją o dacie potwierdzenia zawarcia umowy emerytalnej (informacja ta jest kierowana do członka OFE przez zakład emerytalny), - czy ZUS ma prawo negatywnie rozpatrzyć oświadczenie członka OFE o odstąpieniu od umowy emerytalnej, na co naszym zdaniem wskazuje postanowienie ust. 3, - Czy ZUS może rozpatrzyć oświadczenie tylko pozytywnie? – opłata 160 zł ponoszona jest bowiem za rozpatrzenie, - co się stanie, gdy składając oświadczenie o odstąpieniu od umowy zawartej z zakładem emerytalnym członek OFE nie dokona wyboru nowego zakładu emerytalnego (zgodnie z ogólnymi przepisami oświadczenie o odstąpieniu jest ważne, a sankcja nieważności zawarta w projektowanym przepisie odnosi się wyłącznie do sytuacji, gdy emeryt nie uiści kwoty opłaty), - dlaczego opłata jest ponoszona na rzecz ZUS, który nawet nie jest stroną umowy emerytalnej, - w przypadku utrzymania projektowanych zapisów, delegacja dla Rady Ministrów powinna być rozszerzona na sposób, tryb i zasady dokonywania przeniesienia środków ... oraz odstępowania przez emeryta od umowy zawartej z zakładem emerytalnym. Przepis nie precyzuje także w jakim terminie i w jaki sposób ma być dokonywana opłata (kwestia nie została również objęta delegacją ustawową do określenia w rozrządzeniu), mimo że zgodnie z art. 11 ust. 4 brak opłaty stanowi przesłankę nieważności takiego oświadczenia. W przekonaniu Izby brakuje uzasadnienia dla wprowadzania 30 - dniowego terminu na odstąpienie od umowy emerytalnej. W naszej opinii umowę z zakładem emerytalnym należy traktować analogicznie do umowy z OFE, czyli jako nieodwołalne oświadczenie woli.

Art. 11 ust. 5 Po słowach: „emeryt zawiera umowę emerytalną” proponujemy dodanie „z innym zakładem emerytalnym”.

Art. 11 ust. 7 do zapisu powinna zostać dodana informacja o opłatach pobranych przez zakład emerytalny. Proponujemy zapis: "Składka przekazana do wybranego zgodnie z ust. 5 zakładu emerytalnego może być pomniejszona o wypłacone kwoty dożywotnich emerytur kapitałowych oraz pobrane przez zakład emerytalny opłaty."

Art. 14, art. 19 i art. 26 Brak delegacji określających sposób i tryb wymiany informacji pomiędzy ZUS i OFE na etapie ustalania wartości zgromadzonych w OFE środków.

Art. 14 i art. 26 lub art. 37 pkt 7) Brak ustępu o przekazaniu przez ZUS do OFE informacji o wysokości okresowej emerytury kapitałowej i o wysokości trzyletniej okresowej emerytury (ostatecznej, dla zaliczkowej jest to przewidziane). Dodatkowo nie jest jasne czy i jak długo płacone są przez OFE zaliczkowe wartości emerytur okresowych, o których mowa odpowiednio w art. 14 ust 3 oraz w art. 25 ust 1 projektu Ustawy. Jeśli faktycznie przez pewien okres płacona jest zaliczkowa wartość należy wskazać, iż gdy zostanie przekazana w decyzji wysokość ostateczna to nie ma żadnej korekty wstecz (wyrównania), po prostu przejście na nową wartość. Ponadto należy uwzględnić kilkudniowy okres dla OFE dla przetworzenia informacji o nowej wysokości – jeśli OFE dostanie informację o nowej wysokości na dzień przed zaplanowaną wypłatą emerytury okresowej wg wysokości zaliczkowej, to nie będzie w stanie pewnie tego obsłużyć.

Art. 14 i art. 26 lub art. 37 pkt 7) Brak określenia lub delegacji określających terminy przekazywania przez OFE do ZUS miesięcznych wypłat emerytur okresowych i trzyletnich okresowych emerytur kapitałowych.

Art. 14 Dodać nowy artykuł - przez analogię do zapisu w art.27 ust.1 po art.14 powinien pojawić się zapis dotyczący informowania przez ZUS otwartego funduszu wypłacającego okresową emeryturę kapitałową o wygaśnięciu prawa do tej emerytury w przypadku, o którym mowa w art.13 ust.2 pkt 1 (zgodnie z art. 30 ust.5 emerytura kapitałowa jest wypłacana tylko do końca miesiąca, w którym zmarł emeryt, więc ta informacja jest niezbędna). Uważamy ze przypadku okresowej emerytury kapitałowej (art. 12-15) ZUS powinien informować OFE „w przypadku śmierci członka otwartego funduszu emerytalnego”, podobnie więc jak w art. 27 ust 1 dla trzyletniej emerytury kapitałowej. To powinno ograniczyć przypadki nienależnego przekazywania emerytur do ZUS dla osób zmarłych – dla osób, o których śmierci OFE nie powziął jeszcze informacji. OFE nie może odpowiadać za nienależne przekazanie miesięcznej emerytury okresowej (za miesiące już po śmierci ubezpieczonego) w przypadku gdy ZUS w pliku wskaże, iż oczekuje takiego umorzenia i przelewu z OFE. OFE jest na mocy obecnych przepisów zobowiązane informować ZUS o zarejestrowanym zgonie. Potrzebna jest tu symetria obowiązków Zakładu i funduszu, w interesie wszystkich uczestników.

Art. 14 i art. 27 Dodać nowe artykuły lub dodatkowy zapis w art.37 pkt 7) - proponujemy dodać po art.14 i art.27 artykuły obligujące OFE do informowania ZUS o wygaśnięciu prawa do okresowej lub trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej w przypadkach, o których mowa w art.13 ust.2 pkt 3 lub w art.25 ust.2 pkt 3.

Art. 14. ust. 5, Art. 19 ust. 7, Art. 26 ust. 5 Termin 7 dni ze względów organizacyjnych proponujemy zastąpić 7 dniami roboczymi.

Art. 14 ust. 6. Brak zapisu o terminie i sposobie przekazania informacji do OFE o wysokości (ostatecznej) emerytury okresowej.

Art. 15 i art. 28 Nie zostało określone w jaki sposób i przez kogo będzie realizowana waloryzacja okresowej emerytury kapitałowej i trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej. Ponadto należy dodać postanowienia określające tryb przekazywania informacji z ZUS do OFE o waloryzacji. Powinien zostać wprowadzony termin określający,

iż ZUS informuje OFE o aktualnych, zwaloryzowanych wysokościach świadczeń dla emerytur okresowych z odpowiednim wyprzedzeniem (np. jeśli waloryzacja zawsze 1 marca, to informacja nie później niż do 10 lutego).

Art. 18 Projektowany zapis ust. 1 jest w naszej ocenie niezrozumiały, bowiem ustalenie prawa do emerytury z FUS jest dokonywane na wniosek.

Art. 19 W projektowanym ust. 5 zapisane zostało prawo ZUS do potrącenia kwoty - wynikającej z decyzji- z kwot przekazywanych otwartemu funduszowi emerytalnemu. Nasuwa się pytanie z jakich kwot? Czy ze składek należnych emerytowi, choć w chwili ustalenia prawa do emerytury ZUS zaprzestaje przekazywania składek na rachunek członka w OFE, czy też z bieżących płatności składek realizowanych na rzecz OFE należnych innym członkom OFE. Następuje tu zbieg z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 111a ust. 2a ustawy o OFE. Sprzeczność w tym zapisie dotyczy także samego projektu ustawy (projektowany przepis art. 22 ust. 3b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Ponadto proces opisany w niniejszym przepisie jest skomplikowany i będzie trudny do wprowadzenia w życie. Zaliczkowa wypłata emerytury kapitałowej nie powinna być potrącana ze składek przekazywanych do OFE. Dla uproszczenia procesu proponujemy rozliczenie zaliczki przez zakład emerytalny w momencie uruchomienia wypłat świadczenia. W takim przypadku pierwsza transza środków z zakładu emerytalnego do ZUS stanowiłaby sumę kwot: wypłaty zaliczkowej i wypłaty regularnej.

Art. 19 ust 1 Członek OFE powinien móc załączać we wniosku zarówno informację określoną w nowym art. 192 ust 2 ustawy, jak i zwykły, aktualny stan rachunku (z art. 191 czy art. 192 ust 1 Ustawy o OFE) Należało by to zapisać w art. 19 ust 1 tak, jak na przykład uczyniono to w art. 26 ust. 2. Uważamy także, że członek OFE nie powinien załączać informacji z OFE (co może być interpretowane jako oddanie oryginału) lecz kopię, którą pracownik ZUS może poświadczać za zgodność.

Art. 19 ust. 7 lub art. 37 Brakuje jednoznacznego określenia lub delegacji określającej sposób przekazania składki z OFE do ZE. Okres 7 dni kalendarzowych, a więc maksymalnie 5 dni roboczych może być okresem zbyt krótkim aby OFE: przetworzyło informację z ZUS o wypłatach do ZE (obsługa pliku), dokonało przyporządkowania do odpowiednich rachunków, podzieliło przelewy na poszczególne zakłady emerytalne, dokonało tych przelewów i zamknęło rachunki członkowskie – termin powinien być wydłużony do 10 lub nawet 14 dni. W tym ustępie można wskazać, iż OFE przekazuje „pozostałą składkę” by podkreślić, iż składka „pierwotna” może być pomniejszona o dokonane przez ZUS potrącenia (płatności emerytur przed uprawomocnieniem się decyzji, zgodnie z ustępem 5).

Art. 24 Brak delegacji do ustalenia zasad i sposobu wymiany informacji pomiędzy ZUS, zakładami emerytalnymi i OFE.

Art. 25 Uwagi do projektu tego przepisu zostały podane w uwagach do art. 2.

Ustawa wprowadza symetrię w prawach członków – np. zachowanie formy dziedziczenia środków przez okres 3 lat w mechanizmie trzyletniej emerytury okresowej, tak jak ma to miejsce w dożywotniej. Uważamy więc, że należy zrównać prawa członków w zakresie podziału środków po rozwodzie / unieważnieniu małżeństwa po osiągnięciu 65 roku życia. Kapitał (składka) osoby, której przekazano środki do ZE po przyznaniu emerytury dożywotniej nie podlega podziałowi w efekcie rozwodu/unieważnienia małżeństwa. Uważamy więc, że także w przypadku osoby, która z powodu kwoty ekwiwalentu (poniżej 80 zł) otrzymała prawo jedynie do trzyletniej emerytury okresowej, nie należy zgromadzonych środków poddawać procedurze podziału w efekcie rozwodu /

unieważnienia małżeństwa. Dodatkowym argumentem jest niska wartość tych kapitałów (niższa niż w przypadku emerytury dożywotniej).

Art. 26 ust. 2 Proponujemy rozszerzenie katalogu – zarówno art. 191 jak i 192 ust 1 jak i 192 ust 2 (warunek – informacja nie starsza niż sprzed 3 miesięcy). Uzasadnienie także wyżej.

Art. 27 ust. 2 Dla porządku należy dodać, iż po przekazaniu pozostałej kwoty na rachunek FUS OFE zamyka rachunek członka.

Art. 37 pkt 5) W art.100b ust.1 powinno być także odwołanie do kwoty podanej w decyzji – art. 26 ust.6.

Art. 43 W artykule tym został podany termin dostosowania statutów otwartych funduszy emerytalnych do przepisów ustawy (do 30 listopada 2008 r.). Zadanie to będzie trudne do wykonania ze względu na to, że okres na wprowadzenie zmian jest zbyt krótki. Zgodnie z art. 37 (pkt.9) informacja o stanie rachunków dla osób urodzonych w styczniu 1949 roku powinna być wysłana we wrześniu/październiku 2008 r. W związku z tym dostosowanie statutu funduszu powinno odbyć się najpóźniej do końca września 2008 r.

Art. 100b ustawy o OFE (zmiany w przepisach obowiązujących) Na jaki dzień następuje umorzenie jednostek?

Art. 111b ust. 2 ustawy o OFE (zmiany w przepisach obowiązujących) Proponujemy wpisać „Z dniem przeniesienia środków”. Przypominamy, że nadal nie jest uregulowana kwestia wygaśnięcia roszczeń emeryta wobec OFE z chwilą przeniesienia środków do zakładu emerytalnego.

Art. 192 ust 2 ustawy o OFE (zmiany w przepisach obowiązujących) Proponujemy dopisać na pierwszy dzień „roboczy”. Pytanie – ile to dokładnie 3 i 4 miesiące? Czy będzie interpretowane jako odpowiednio 90 dni i 120 dni?

Niewątpliwie omawiana ustawa wpłynie znacząco na akty prawne niższego rzędu, w tym między innymi:

- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 5 kwietnia 2005 r. w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych
- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie trybu i terminu powiadamiania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej
- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 12 maja 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia rejestru członków funduszu emerytalnego, szczegółowego zakresu informacji, które powinny być zawarte w rejestrze, oraz zasad sporządzania i przechowywania kopii danych zawartych w rejestrze na wypadek jego utraty.

OFE muszą podjąć bardzo szybkie działania w celu np. modyfikacji zawartości rejestrów, algorytmów umarzania środków czy wzorów pism do klientów (w tym informacji o stanie rachunku). Im szybciej zostaną opracowane przez Ministerstwo i przekazane do konsultacji odpowiednie projekty aktów wykonawczych i wzory tym lepiej. Wszak pierwsze listy, w oparciu o nowe wyliczenia w rejestrach, z tej nowej Ustawy będą musiały być wysyłane już w październiku bieżącego roku!